

1. Temat: CZASY WOJNY I DYPLMACJI. POLSKA BOLESŁAWA CHROBREGO

Przypomnienie wiadomości:

1. Początki państwa polskiego

W X wieku na terenie późniejszego państwa polskiego zamieszkiwały liczne plemiona Słowian. Byli wśród nich Polanie, Mazowszanie, Wiślanie, Łędzianie, Pomorzanie, Ślężanie, Opolanie i inni. Największe znaczenie osiągnęli **Polanie**, zamieszkujący ziemie wokół **Gniezna**, i **Wiślanie**, żyjący wokół **Krakowa**. Plemiona te zorganizowały wczesnopanstwowe formy. W czasach panowania Mieszka I - pierwszego historycznego władcy Polski - Polanie opanowali obszary zamieszkałe przez pozostałe plemiona. Dało to początek naszemu państwu, a nazwę „Polska” zawdzięczamy właśnie Polanom.

966 – przyjęcie chrztu przez Mieszka I i jego najbliższego otoczenia w Gnieźnie.

Chrzest polski i jego znaczenie

Mieszko po przyjęciu chrztu stał się równy innym władcom chrześcijańskim, a Polska została wprowadzona do wspólnoty państw chrześcijańskich. Chrzest przyczynił się do wzrostu znaczenia państwa polskiego na arenie międzynarodowej, wewnątrz kraju zaś wzmocnił pozycję władcy i spowodował rozwój kulturalny oraz gospodarczy kraju.

Organizacja państwa wczesnopiastowskiego:

- na czele stał władca, państwo było dziedziczną własnością jego dynastii (monarchia patrymonialna), sprawował sądy, miał prawo poboru danin, rządy władcy przy pomocy rady monarszej,
- urzędnicy dworscy: palatyn, kanclerz, komornik, cześnik i stolnik,
- siła zbrojna – drużyna – ok. 3000 rycerzy.

2. Pierwsze lata rządów Bolesława Chrobrego.

Pierworodnym synem Mieszka I i Dobrawy był Bolesław. Kiedy miał kilka lat, został wysłany na dwór cesarski jako zakładnik. Tam nawiązywał przyjaźnie z możnymi ówczesnego świata i zdobywał doświadczenie, które mógł później wykorzystać, rządząc państwem. Po śmierci ojca Bolesław wypędził z kraju macochę i przyrodnych braci. Przejął władzę w kraju i kontynuując politykę swego ojca dbał o poprawne stosunki z najsilniejszym sąsiadem - cesarzem Niemiec.

997r. – misja chrystianizacyjna do kraju Prusów biskupa Wojciecha

Z wyprawą tą Bolesław wiązał polityczne ambicje podporządkowania sobie wojowniczych sąsiadów. Misjonarz jednak został zamordowany. Bolesław wykupił z rąk pogan ciało Wojciecha (według tradycji zapłacił za nie tyle złota, ile ono ważyło).

3. Zjazd w Gnieźnie – 1000r.

W **1000** roku cesarz niemiecki Otton III przyjechał z pielgrzymką do grobu Wojciecha w Gnieźnie, aby oddać hołd świętemu. Cesarz, któremu marzyło się odnowienie dawnego Imperium Rzymskiego, widział w swych planach Polskę jako jedną z równoprawnych części nowego cesarstwa. Sądził, że Bolesław poprze jego plany i na znak przymierza i braterstwa włożył na głowę Bolesława swój **diadem cesarski**. Podarował również polskiemu księciu **włócznię św. Maurycego (symbol władzy)**, w zamian Bolesław podarował Ottonowi **relikwie** św. Wojciecha. Słynny **zjazd gnieźnieński**, czyli spotkanie cesarza Niemiec z księciem Polski, był potwierdzeniem przyjaznych stosunków między tymi państwami. Pomysł przymierza nie został jednak zrealizowany, gdyż wkrótce po powrocie do Niemiec Otton III zmarł. W wymiarze symbolicznym cesarz uznał polskiego władcę za równego sobie i zgodził się w ten sposób na podjęcie starań o koronę królewską. Na zjeździe ogłoszono

również decyzje papieża o utworzeniu arcybiskupstwa w Gnieźnie i trzech nowych biskupstw (w Kołobrzegu, Wrocławiu i Krakowie). Potwierdzono także, że Kościół w Polsce jest niezależny i podlega bezpośrednio papieżowi. Zjazd gnieźnieński faktycznie potwierdził i umocnił niezależność naszego kraju.

4. Wojny Bolesława Chrobrego z Niemcami po śmierci Ottona III

- a) 1002-1005 – zajęcie przez Bolesława Łużyc, Milska i Miśni,
    - 1003r. – opanowanie Czech, Moraw i Słowacji,
    - wojska cesarskie dotarły pod Poznań, gdzie zawarto rozejm, w wyniku którego Chrobry utracił większość zajętych ziem,
  - b) 1007-1013 – zajęcie przez Chrobrego Milska i Łużyc,
    - na mocy rozejmu ziemie te miały pozostać w rękach Bolesława jako lenno,
  - c) 1015-1018 – skuteczna obrona Odry przez Polaków,
    - obrona grodów Głogów i Niemcza,
    - zakończenie walk pokojem w Budziszynie,
- 1018r. – wyprawa na Kijów

5. Pierwszy król na ziemiach polskich

Już symboliczne przekazanie przez Ottona III włóczni św. Maurycego i nałożenie Bolesławowi cesarskiego diademu było zapowiedzią, że książę polski dołoży wszelkich starań, aby uzyskać tytuł królewski. Władca dokonał tego dopiero u schyłku życia. W **1025** roku Bolesław został **koronowany w katedrze gnieźnieńskiej** u grobu św. Wojciecha. Arcybiskup namaścił władcę świętymi olejami, co oznaczało, że będzie królował z woli bożej. Bolesław otrzymał **insygnia władzy królewskiej - koronę, berło, jabłko, miecz i włócznię św. Maurycego**. W ten sposób Polska stała się monarchią, w której władza spoczęła w ręku jednej osoby - króla. Fakt ten podkreślał, że królestwo Bolesława jest niezależnym krajem, równorzędnym partnerem innych państw europejskich.

Bolesław I zmarł kilka miesięcy po koronacji. Potomni nadali mu przydomek Chrobry, co oznacza dzielny, waleczny. Pierwszy król Polski zapisał się w dziejach jako jeden z najwybitniejszych władców. Umocnił państwo ojca i rozszerzył jego granice. Tocząc wieloletnie wojny z sąsiadami (Czechy, Niemcy, Ruś Kijowska) powiększył terytorium kraju, zawarł korzystne traktaty pokojowe i zgarnął olbrzymie łupy.

2 Temat: W WALCE OSILNE I NIEZALEŻNE PAŃSTWO. POLSKA XI w.

1. Nieudana kontynuacja polityki Chrobrego.

Po śmierci Bolesława kraj zaczął przeżywać trudności. Buntowała się ludność, która pragnęła wrócić do dawnych wierzeń. Sytuację taką wykorzystywali sąsiedzi, którzy podczas licznych wypraw wojennych spustoszyli znaczną część Polski i odzyskali zagarnięte przez Bolesława Chrobrego tereny.

a) Rządy Mieszka II (1025-1034)

- próba kontynuacji polityki Chrobrego,
- walka o władzę,
- Ucieczka Mieszka do Czech
- powstanie ludowe przeciw możnym,
- 1039r. – najazd księcia czeskiego, Brzetysława na Wielkopolskę, wywiezienie relikwii św. Wojciecha, wcielenie Śląska do Czech.

b) Odbudowa państwa za Kazimierza Odnowiciela (1039 – 1058)

- powrót na tron przy pomocy cesarza Henryka III i Jarosława Mądrygo,
- 1050r. – przyłączenie Śląska pod warunkiem płacenia trybutu Czechom,
- odbudowa struktur instytucji państwowych,
- przeniesienie stolicy do Krakowa.

c) Wzrost międzynarodowego znaczenia Polski za Bolesława Śmiałego (1058 – 1079):

- poparcie dla papieża Grzegorza VII w jego walce z cesarzem Henrykiem IV,
- 1076r. – koronacja Bolesława,
- ingerencja w wewnętrzne sprawy Czech, Węgier i Rusi,
- Zatarg króla z biskupem Stanisławem,
- Ucieczka Bolesława na Węgry, gdzie zmarł w 1081r.

d) Polska pod rządami Władysława Hermana (1079 – 1102):

- upadek znaczenia Polski,
- rezygnacja z koronacji,
- zwycięstwo Henryka IV w sporze z papieżem Grzegorzem VII,
- uległość księcia polskiego wobec cesarza.
- Bolesław II Śmiały - stracił koronę, a państwo straciło króla na ponad dwa stulecia.